

Útmutató szerzőknek

Ipari minta

Magyar Szabadalmi Hivatal
Budapest • 1998

Tartalom

I. Az ipari minta jogi védelmének főbb vonásai

1. Mi a mintaoltalom? 7
2. Mikor célszerű mintaoltalmat igényelni? 7
3. Milyen sajátosságai vannak a mintaoltalom jogi szabályozásának? 7
4. Melyek az ipari minta oltalmával kapcsolatos jogszabályok? 8

II. Az oltalomképes ipari minta

1. Mi lehet mintaoltalom tárgya? 8
2. Mely feltételek esetén oltalmazható a minta? 8
3. Melyik esetben új a minta? 8

III. A mintából eredő jogok

1. Milyen személyhez fűződő jogok származnak a mintából? 9
2. Ki a minta szerzője? 9
3. Mi a névfeltüntetés, a szerzői jóhírnév és a minta nyilvánosságra hozatalának joga? 9
4. Kit illet meg a mintaoltalom? 10
5. Mikor szolgálati a minta? 10
6. Kit illet meg a szolgálati minta oltalma? 10

IV. A mintaoltalom keletkezése, időtartama, hatálya, terjedelme

1. Mikor keletkezik a mintaoltalom? 11
2. Mennyi az oltalmi idő? 11
3. Meghosszabbítható-e a mintaoltalom? 11
4. Mire terjed ki a mintaoltalom jogosultjának kizárólagos joga? 12
5. Van-e a mintaoltalom jogosultjának hasznosítási kötelezettsége? 13
6. Mi határozza meg a mintaoltalom terjedelmét? 13
7. Van-e a mintaoltalomnak korlátja? 13

Összeállította:

Dr. Jakabné Molnár Judit

Szöllősi Gusztáv

Lektorálta:

Dr. Vékás Gusztáv

ISBN 963 9157 01 5

Felelős Kiadó: *dr. Bendzsel Miklós*

2000 – MSZH – 98.048

V. A mintaoltalom megszűnése

1. Mikor szűnik meg a mintaoltalom? 14
2. Hogyan lehet lemondani a mintaoltalomról? 14
3. Mikor kell megsemmisíteni a mintaoltalmat? 14

VI. A mintaoltalom értékesítése

1. Milyen feltételekkel hasznosítható a minta? 15
2. Hogyan értékesíthető a mintaoltalom hasznosítási szerződés keretében? 15
3. Hogyan kell mintaoltalmi hasznosítási szerződést készíteni? 17
4. Milyen módon ruházhatók át a mintából és a mintaoltalomból eredő jogok? 18
5. Mi a közös mintaoltalom? 18

VII. A mintaoltalmi bejelentés elkészítése

1. Hová kell benyújtani a mintaoltalmi bejelentést és mit kell annak tartalmaznia? 18
2. Milyen a példa szerinti formája a mintaoltalmi bejelentési kérelemnek és a fényképnek vagy rajznak? 19
3. Hogyan kell megadni a termék nevét, amelyen a mintát alkalmazni kívánják? 20
4. Hogyan kell elkészíteni a fényképet, illetve a rajzot? 21
5. Lehet-e egy bejelentésben több mintát benyújtani? 22
6. Kell-e mintadarabot is benyújtani? 22

VIII. A mintaoltalom megszerzése

1. Mit célszerű tenni a mintaoltalmi bejelentés előtt? 23
2. Lehet-e képviselőt megbízni? 23
3. Mikor kerül sor az adatközlésre? 23
4. Mi az elsőbbség? 24
5. Hogyan történik a bejelentés vizsgálata? 24
6. Hogyan kerül sor a közzétételre? 25
7. Mit jelent a származtatás? 25
8. Hogyan kerül sor a mintaoltalom engedélyezésére, esetleg a bejelentés elutasítására 26

IX. A minta jogosulatlan átvétele és a mintaoltalom megsértése

1. Mit jelent a minta jogosulatlan átvétele? 26
2. Mi a mintaoltalom megsértése? 27
3. Mi a nemleges megállapítás? 27

X. A mintaoltalommal kapcsolatos jogviták

1. Hogyan lehet kérni az MSZH érdemi határozatának megváltoztatását? 28
2. Mit kell tudni a mintaoltalmi perekéről? 29

XI. A minta oltalma és értékesítése külföldön

1. Kiterjed-e a Magyarországon megadott mintaoltalom külföldre is? 31
2. Mi a külföldi oltalom megszerzésének a célja? 31
3. Milyen nemzetközi megállapodás segíti elő a mintaoltalom megszerzését külföldön? 31

I. Az ipari minta jogi védelmének főbb vonásai

1. Mi a mintaoltalom?

Az ipari mintaoltalom (a továbbiakban mintaoltalom) az ipari termék külső kialakításának védelmére szolgáló jogintézmény. A termék külső kialakítása az áruk minőségi színvonalának emelése, a választék bővítése szempontjából egyre inkább előtérbe kerülő feladat. A technika rohamos fejlődése lehetővé teszi a szükségletek differenciáltabb kielégítését; a választékbővítés érdekében ható ösztönzésnek pedig igen hathatós eszköze a mintaoltalom, amely a Magyar Szabadalmi Hivatal (a továbbiakban MSZH) előtt lefolytatott, a jogszabályban előírt eljárás útján szerzhető meg. A mintaoltalom alapján a jogosultnak – a jogszabály keretei között – kizárólagos joga van arra, hogy a mintát hasznosítsa, illetve a hasznosításra másnak engedélyt adjon. A mintaoltalom megszerzésének előnye, hogy viszonylag gyors és egyszerű engedélyezési eljárás lefolytatása után öt évre lehet kizárólagos jogot szerezni a termék külső kialakítására. A mintaoltalom a bejelentés napjától számított öt évig tart, és egy alkalommal további öt évi időtartamra meg lehet hosszabbítani. Az oltalmi idő lejártá után a minta közkinccsé válik, azt a továbbiakban bárki szabadon hasznosíthatja.

2. Mikor célszerű mintaoltalmat igényelni?

Mintaoltalmat a termék külső kialakítására, a formatervezői tevékenység eredményére lehet igényelni. Mivel a külső kialakítás, a sík- vagy térbeli megjelenési forma az elkészült termék alapján megismerhető és könnyen utánozható, a kizárólagos jognak a piac megszerzésében és megtartásában különösen fontos szerepe van. Növeli a mintaoltalom értékét az is, hogy az ismert, közkinccsnek számító műszaki megoldásokat, szerkezeti kialakításokat új, formatervezett külsővel könnyebb eladni, ezáltal nagyobb piaci részesedést szerezni.

3. Milyen sajátosságai vannak a mintaoltalom jogi szabályozásának?

A mintaoltalom – mint az iparjogvédelmi kelléktár egyik eleme – jogi szabályozása összhangban van a többi iparjogvédelmi jogszabály rendelkezéseivel. A mintaoltalmi jogszabály az eljárás tekintetében visszautal a szabadalmi törvényre, annak előírásait rendeli megfelelően alkalmazni.

4. Melyek az ipari minta oltalmával kapcsolatos jogszabályok?

- Az 1978. évi 28. törvényerejű rendelet az ipari minták oltalmáról;
- az I-OTH-1979. hirdetmény az ipari mintaoltalmi bejelentés részletes alaki szabályairól;
- az 1995. évi XXXIII. törvény a találmányok szabadalmi oltalmáról;
- az 1957. évi IV. törvény az államigazgatási eljárás általános szabályairól;
- a 42/1997. (VIII.1.) IKIM rendelettel módosított 77/1995. (XII. 29.) IKM rendelet a Magyar Szabadalmi Hivatal előtti iparjogvédelmi eljárások igazgatási szolgáltatási díjáról.

II. Az oltalomképes minta

1. Mi lehet mintaoltalom tárgya?

Mintaoltalomban részesülhet az ipari termék külső formája, a formatervezési tevékenység eredményeként létrejött sík- vagy térbeli kialakítás. Nem lehet mintaoltalom tárgya többek között a műszaki megoldás (működési elv, szerkezeti kialakítás, eljárás, anyagösszetétel), a felfedezés, tudományos elmélet, játékszabály, eljárás vagy a számítógépi program.

2. Mely feltételek esetén oltalmazható a minta?

Mintaoltalomban részesülhet az ipari termék külső formája, ha új, és oltalmát a jogszabály nem zárja ki. A jogszabály kizárja, azaz nem részesülhet oltalomban az olyan formai kialakítás, amely akadályozza a termék rendeltetészerű használatát. Nem kaphat mintaoltalmat az olyan forma, amely nem formatervezési tevékenység eredménye, hanem csupán a termék műszaki megoldásának, rendeltetésének a következménye. A korábbi elsőbbségű mintaoltalommal egyező, illetve az ahhoz összetéveszthetőségig hasonló forma sem részesülhet mintaoltalomban, még akkor sem, ha a korábbi még nem jutott nyilvánosságra. A jogszabályt vagy erkölcsi szabályt sértő minta szintén ki van zárva az oltalomból.

3. Melyik esetben új a minta?

Új a minta, ha nem jutott olyan mértékben nyilvánosságra, hogy azt bárki előállíthatta. Az újdonságot a nyilvánosságra jutással hozza kapcsolatba a jogszabály. A mintát nyilvánosságra jutottnak kell tekinteni, ha az bárki számára hozzáférhetővé vált. Ha a bárki számára való hozzáférhetőség bizonyítható, akkor nincs jelentősége annak, hogy a kialakítást ténylegesen megnézték-e. A nyilvánosságra jutás lehetséges eseteit teljes körűen nem lehet felsorolni, ide tartozik például a terméknek az elsőbbség időpontját megelőző forgalomba kerülése, sajtótermékben vagy a televízióban történő bemutatása, kiállítása.

III. A mintából eredő jogok

1. Milyen személyhez fűződő jogok származnak a mintából?

A minta szerzőjének személyhez fűződő jogai közé tartozik a szerzőség joga, a névfeltüntetés joga, a szerzői jóhírnév védelme, valamint a minta nyilvánosságra hozatalának joga. Mindezek a jogok megegyeznek a feltalálónak a szabadalmi törvényben rögzített jogaival.

2. Ki a minta szerzője?

A minta szerzője az, aki a mintát megalkotta. A szerzőt erkölcsi elismerésként megilleti az a jog, hogy őt e minőségében a mintaoltalmi iratokon feltüntessék.

Szerzőként csak természetes személyek ismerhetők el, jogi személyek vagy más közösségek a szerzői minőségre nem tarthatnak igényt. Szerzőként több személy is elismerhető abban az esetben, ha az alkotómunkában közösen vettek részt. Ha a mintaoltalmi bejelentésben a szerzők szerzőségi arányát nem tüntetik fel, azt egyenlőnek kell tekinteni.

Egy ötlet felvetése önmagában, a külső kialakítás fényképe vagy rajza nélkül az alkotó munkát, a formatervezési tevékenységet nem alapozza meg, így a szerzői igényt nem támasztja alá.

Jogvita esetén a szerzőség kérdésében a bíróság dönt. Bírósághoz kell fordulni abban az esetben, ha a szerzők személyét vagy szerzőségi arányát meg akarják változtatni ahhoz képest, ami a mintaoltalmi bejelentésben szerepel.

3. Mi a névfeltüntetés, a szerzői jóhírnév és a minta nyilvánosságra hozatalának joga?

A minta szerzőjét megilleti az a jog, hogy a mintaoltalmi iratok őt e minőségében feltüntessék. Ez a jog akkor is megilleti a szerzőt, ha nem ő az igényjogosult, azaz nem ő rendelkezik a mintaoltalommal (például szolgálati minta vagy átruházás esetén). A névfeltüntetés joga magába foglalja azt is, hogy ha a szerző ezt írásban kéri, mellőzni kell nevének feltüntetését a nyilvánosságra kerülő iratokon. A szerzőt halála esetén is megilleti a nevének feltüntetésére, mert ez személyhez fűződő jog. Ezért szerző nem tüntethető fel például a következők szerint: XY jogutódja.

A szerzői jóhírnév sérelmét jelenti, ha ezt a minőséget kétségbe vonják vagy más, a mintával kapcsolatos személyhez fűződő jogot sértenek.

A minta a bejelentési eljárás során történő közzétételig csak a szerző, illetve ha jogutódja van, annak hozzájárulásával hozható nyilvánosságra.

4. Kit illet meg a mintaoltalom?

A mintaoltalom a szerzőt vagy jogutódját illeti meg. A szerző jogutódja természetes vagy jogi személy lehet, vagy olyan szervezet, amely a polgári jog szerint saját neve alatt jogokat szerezhet. Tipikusan nem jogi személy például a vállalat belüli gyáregység, üzem vagy az egyetem tanszéke, illetve intézete. A mintából és a mintaoltalomból eredő jogok – a szerző személyhez fűződő jogai kivételével – átszállhatnak, átruházhatók és megterhelhetők.

Amíg jogerős bírósági ítélet vagy egyéb hatósági határozat (például hagyatékátadó végzés, az átruházást tudomásul vevő hivatali határozat) mást nem állapít meg, azt a személyt kell igényjogosultnak tekinteni, aki a mintát korábbi elsőbbséggel jelentette be az MSZH-hoz.

Ha többen közösen alkották meg a mintát, a mintaoltalom a szerzőket, illetve jogutódjaikat közösen illeti meg. A közös mintaoltalomra a Ptk. közös tulajdonra vonatkozó szabályait kell megfelelően alkalmazni, azzal az eltéréssel, hogy amennyiben a mintát csak az egyik társtulajdonos hasznosítja, köteles társainak részesedési hányaduk arányában megfelelő díjat fizetni. Ha többen egymástól függetlenül alkották meg a mintát, a mintaoltalom azt a szerzőt vagy jogutódját illeti meg, aki a mintát korábbi elsőbbséggel jelentette be az MSZH-hoz.

5. Mikor szolgálati a minta?

Ha a szerzőnek munkaviszonyból vagy más jogviszonyból (például megbízás, vállalkozás) folyó kötelessége, hogy a mintát megalkossa, szolgálati minta keletkezik.

6. Kit illet meg a szolgálati minta oltalma?

A szolgálati mintára az oltalom a munkáltatót vagy más jogviszony alapján jogosultat (a továbbiakban munkáltató) illeti meg, amennyiben arra igényt tart. A szerző köteles a mintát a megalkotását követően haladéktalanul ismertetni a munkáltatójával. Ha a munkáltató a szerző írásos megkeresésére hatvan napon belül nem nyilatkozik, a mintával a szerző rendelkezhet. A szerző rendelkezhet a mintával akkor is, ha a munkáltató a mintaoltalomra nem tart igényt.

A minta szolgálati jellegével kapcsolatos viták bírói útra tartoznak.

IV. A mintaoltalom keletkezése, időtartama, hatálya, terjedelme

1. Mikor keletkezik a mintaoltalom?

A mintaoltalom a bejelentés napjára visszaható hatállyal a lajstromozás elrendelésével, azaz az oltalom megadásával keletkezik. A bejelentés benyújtása, azaz a bejelentési nap önmagában még nem biztosítja a minta oltalmát, de lényeges jogi hatása van. Ez határozza meg többek között a bejelentési elsőbbséget és – erre a bejelentésre alapozott külföldi bejelentés esetén – az uniós elsőbbség napját. A bejelentési nap további szerepe, hogy megakadályozza az oltalom megszerzését a később benyújtott azonos vagy az összetéveszthetőség hasonló bejelentésekre.

Az engedélyezési eljárás során sorra kerülő közzététellel – a szabadalmi engedélyezési eljárással ellentétben – nem keletkezik ideiglenes oltalom, mert az oltalom viszonylag gyors megszerezhetősége ezt nem indokolja.

A mintaoltalomból eredő jogok az oltalom megadásától érvényesíthetők. Ettől a naptól kezdve léphet fel a mintaoltalom jogosultja a bitorlás ellen, és ettől a naptól kezdve nyílik meg a szolgálati minta szerzőjének a díjigénye.

2. Mennyi az oltalmi idő?

A mintaoltalom a bejelentés napjától számított öt évig tart. Az oltalom tartamára fenntartási díjat – a szabadalommal és a használati mintaoltalommal ellentétben – nem kell fizetni. Az oltalmi idő alatt a minta kizárólagos oltalma csak lemondás vagy megsemmisítés esetén szűnik meg.

3. Meghosszabbítható-e a mintaoltalom?

A mintaoltalmat – a jogosult kérelmére – egy alkalommal további öt évi időtartamra meg kell hosszabbítani. Az újabb oltalmi idő az előző oltalmi idő lejártát követő nappal kezdődik. Az oltalom meghosszabbítása díjköteles, a díj összege 30 000 Ft.*A díjat az MSZH költségvetési elszámolási számlájára kell befizetni a lajstromszám feltüntetésével. Az oltalom meghosszabbítására irányuló kérelmet legkésőbb a lejárati napjától számított hat hónapon belül lehet benyújtani az MSZH-hoz, és egyidejűleg be kell fizetni a díjat is. Ezt a határidőt halasztani nem lehet, és elmulasztása esetén az igazolás ki van zárva.

A mintaoltalom meghosszabbításáról az MSZH határozatot ad ki, amelyet a minta jogosultjának megküld. Egyidejűleg a meghosszabbítás tényét meghirdeti a Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítőben, valamint bejegyzí a mintaoltalmi lajstromba. Ilyen módon a lajstromból mindig eldönthető, hogy egy mintaoltalom érvényben van-e vagy sem.

4. Mire terjed ki a mintaoltalom jogosultjának kizárólagos joga?

A mintaoltalom alapján a mintaoltalom jogosultjának – a jogszabályok keretei között – kizárólagos joga van arra, hogy a minta szerinti terméket gazdasági tevékenység körében előállítsa, forgalomba hozza, az országba behozza, vagy arra másnak engedélyt adjon.

A mintaoltalom jogosultjának lényegében ugyanolyan mértékű kizárólagos hasznosítási joga van, mint a szabadalmasnak vagy a használati mintaoltalom jogosultjának.

Nem terjed ki az oltalomból eredő kizárólagos jog a nem gazdasági tevékenység körében történő hasznosításra, azaz a nem nyereségszerző tevékenységre, mint például a házi, tudományos, oktatási célú előállítás vagy használat.

A mintaoltalomból eredő kizárólagos jog csak a belföldi hasznosítással kapcsolatban nyújt védelmet. Az ország határain túl csak a külföldi vagy a nemzetközi oltalom megszerzésével lehet a kizárólagos jogot biztosítani.

A kizárólagos oltalom megszerzése azt jelenti, hogy a terméket a jogosult kizárólagos jogkörrel gyárthatja, az ország területére behozhatja és forgalmazhatja, és másokat eltilthat ezektől a tevékenységektől, de nem mentesít az egyes termékekre vonatkozó biztonsági, minőség-ellenőrzési, forgalmazási és más előírások betartása alól.

A hasznosítási módok részben önállóak, részben összefüggenek egymással. Önállóak annyiban, hogy a mintaoltalom bitorlását jelenti az is, ha valaki a hasznosítási módok közül csupán egyet valósít meg jogtalanul (például a külföldön gyártott terméket belföldön csak használja). A hasznosítási módok összefüggenek annyiban, hogy valamelyik hasznosítási mód jogszerűsége magában foglalja az abból következő további hasznosítási módok jogszerűségét. A mintaoltalom

jogosultja például nem léphet fel a mintaoltalom alapján külön igénnyel azzal szemben, aki az általa vagy az engedélye alapján előállított és forgalomba hozott terméket megvásárolja és használja. Ilyen esetben a mintaoltalmi jog kimerül, vagyis a jogosult az általa történt gyártás esetén a termék vételárán, hasznosítási szerződés esetén pedig a licencdíjon felül további díjat nem követelhet.

5. Van-e a mintaoltalom jogosultjának hasznosítási kötelezettsége?

A hatályos jogszabály – ellentétben a szabadalmi törvény előírásaival – nem ír elő hasznosítási kötelezettséget a mintaoltalom jogosultja számára. Ennek értelmében a mintaoltalom jogosultja döntheti el, hogy akarja-e és milyen mértékben hasznosítani a terméket, amelyen a mintát alkalmazza. Amennyiben a jogosult a minta hasznosítását elmulasztja, kényszerengedélyt kérni nem lehet.

6. Mi határozza meg a mintaoltalom terjedelmét?

A mintaoltalom időben, területileg és terjedelemben is körülhatárolt. Az időbeli határt az oltalmi idő (a bejelentés napjától számított öt év, amit egyszer további öt évre meg lehet hosszabbítani) jelenti. A területi határ értelmében az oltalom csak annak az országnak a területén érvényes, ahol azt megadták.

A mintaoltalom terjedelmét a mintaoltalmi lajstromban elhelyezett fényképből vagy rajzból megállapítható külső forma határozza meg. Mivel az oltalom tárgya a külső kialakítás – amely a fényképből vagy rajzból jól látható – nincs szükség leírásra vagy igénypontra az oltalom terjedelmének megállapításához. A fénykép vagy rajz egyrészt meghatározza a mintaoltalom terjedelmét, azaz azt a kört amelyen belül a jogosultnak kizárólagos joga van a termék hasznosítására és mindenki más el van tiltva ettől, másrészt megjelöli azt a területet, amelyen belül másnak oltalom nem engedélyezhető.

7. Van-e a mintaoltalomnak korlátja?

A mintaoltalom érvényesíthetőségének korlátja az átmenő forgalom tárgyaira vonatkozó kedvezmény. A mintaoltalom hatálya – viszonyosság esetén – nem érvényesül az olyan közlekedési és szállítóeszközök tekintetében, amelyek csak átmenőben vannak az ország területén, továbbá az olyan külföldi áruk tekintetében, amelyek belföldön nem kerülnek forgalomba. Ez a szabályozás összhangban van a szabadalmi és a használati mintaoltalmi jog előírásaival.

V. A mintaoltalom megszűnése

1. Mikor szűnik meg a mintaoltalom?

A mintaoltalom megszűnik, ha

- az oltalmi idő lejárt és az oltalmat nem hosszabbították meg, az oltalmi idő lejártát követő napon,
- a mintaoltalom jogosultja az oltalomról lemondott, a lemondás beérkezését követő napon, illetőleg a lemondó által megjelölt korábbi időpontban,
- a mintaoltalmat megsemmisítették, a bejelentés napjára visszaható hatállyal.

2. Hogyan lehet lemondani a mintaoltalomról?

A mintaoltalmi lajstromban feltüntetett jogosult az MSZH-hoz intézett írásbeli nyilatkozattal a mintaoltalomról lemondhat.

Ha a lemondásban nem jelölnék meg időpontot, akkor a beérkezését követő napon szűnik meg az oltalom, de a jogosult megjelölhet korábbi dátumot is – akár a bejelentés napját – az oltalom megszűnésére. Előre, azaz a lemondás beérkezésénél későbbi időpontra nem lehet lemondani az oltalomról.

Lemondásnak csak akkor van helye, ha az nem sérti másnak a mintaoltalommal kapcsolatos jogát, ezért, ha a lemondás másnak jogszabályon, hatósági határozaton vagy a mintaoltalmi lajstromba bejegyzett hasznosítási szerződésen alapuló jogát érinti, vagy ha a mintaoltalmi lajstromba per van bejegyezve, a lemondás csak az érintettek hozzájárulásával hatályos.

A mintaoltalmi bejelentés közzététele előtt a bejelentő a bejelentését visszavonhatja.

A lemondás vagy a visszavonás a jogosult egyoldalú jognyilatkozata, amelyben végérvényesen kifejezésre juttatja, hogy nem kívánja fenntartani a bejelentést vagy az oltalmat. Ezért a lemondás vagy a visszavonás visszavonásának nincs jogi hatálya.

Ha a mintaoltalom keletkezésére visszaható hatállyal szűnik meg (lemondás vagy megsemmisítés miatt), a szerző, illetve a mintaoltalom jogosultja által felvett díjak csak korlátozottan követelhetők vissza. A jóhiszeműen felvett díjaknak csak azt a részét követelheti tőlük vissza a hasznosító, amit a minta hasznosításából származó előnyök nem fedeztek.

3. Mikor kell megsemmisíteni a mintaoltalmat?

A mintaoltalmat megadó határozat csak alakilag válik jogerőssé, ami azt jelenti, hogy az oltalmi idő teljes tartama alatt vitatni lehet az oltalmazhatósági feltételek teljesülését, azaz megsemmisítési eljárást lehet kezdeményezni. A mintaoltalom megsemmisítését bárki kérheti a jogosulttal szemben, aki bizonyítani tudja, hogy a mintaoltalom tárgya nem felelt meg az engedélyezés feltételeinek, azaz

- nem az ipari termék külső formájára vonatkozott,
- nem volt új az elsőbbség időpontjában,
- a minta a termék rendeltetését hátrányosan befolyásolja,
- kizárólag a termék műszaki megoldásának vagy rendeltetésének a következménye,
- hasznosítása jogszabályba vagy társadalmilag elfogadott erkölcsi szabályba ütközik, kivéve ha a jogszabály csak a termék forgalmát korlátozza,
- korábbi elsőbbségű mintaoltalom tárgyával egyezik, vagy ahhoz az összetéveszthetőségig hasonlít.

Ha a mintaoltalom az oltalmazhatósági feltételek bármelyikének nem felel meg, azt meg kell semmisíteni. A jogszabály a megsemmisítési eljárás lefolytatásánál a szabadalmi törvény előírásainak megfelelő alkalmazását írja elő. A megsemmisítési eljárás megindítása díjköteles, a kérelem díja 50 000 Ft.*

A megsemmisítésről írásbeli előkészítés után szóbeli tárgyaláson határoz az MSZH eljáró tanácsa. A megsemmisítési kérelem visszavonása esetén az eljárást hivatalból lehet folytatni. Az eljárásban a felek nem köthetnek egyezséget. Az eljárás költségeit a vesztes fél viseli. A megsemmisítő határozatot be kell jegyezni a mintaoltalmi lajstromba és meg kell hirdetni a Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítőben.

VI. A mintaoltalom értékesítése

1. Milyen feltételekkel hasznosítható a minta?

A minta hasznosításának az oltalom birtokában is vannak meghatározott anyagi, technikai és jogi feltételei. Azok a jogosultak, akik rendelkeznek az oltalom alatt álló minta hasznosításához szükséges eszközökkel, engedélyekkel, saját maguk valósíthatják meg a mintát. A jogosultak egy része azonban nincs abban a helyzetben, hogy a mintát saját maga hasznosítsa. Ők hasznosítási szerződés vagy átruházás révén értékesíthetik a mintát.

2. Hogyan értékesíthető a mintaoltalom hasznosítási szerződés keretében?

Hasznosítási szerződés (ipari minta licencszerződés) alapján a mintaoltalom jogosultja engedélyt ad a minta hasznosítására, a hasznosító pedig ennek fejében díjat fizet.

A hasznosítási szerződéssel kapcsolatban nem szabályozott kérdésekre egyébként a Polgári Törvénykönyv szabályai vonatkoznak.

Érvényesek az olyan hasznosítási szerződések is, amelyeket a mintaoltalmi bejelentés után, de még az oltalom megadása előtt kötnek meg, de csak akkor, ha a bejelentő később a mintára valóban megkapja az oltalmat. Ha a bejelentést elutasítják, a teljesítés lehetetlenné válik, és ezzel a szerződés meghiúsul.

A mintaoltalom jogosultja, a licenciadó a hasznosítási szerződés egész tartama alatt szavatol azért, hogy harmadik személynek nincs a mintaoltalomra olyan joga, amely a hasznosítást megakadályozza vagy korlátozza.

A hasznosítási szerződés általában időbeli és területi korlát nélkül, az oltalom fennállásának idejére, a hasznosítás minden módjára és mértékére kiterjed. A hasznosítási szerződés azonban csak kifejezett kikötés esetén ad kizárólagos hasznosítási jogot. A hasznosító további hasznosítási engedélyt (allicenciát) csak abban az esetben adhat, ha a mintaoltalom jogosultja ezt kifejezetten megengedte.

A hasznosítási engedélyért fizetett díj a gazdasági eredménnyel arányos kell legyen. Mértékében a felek a piaci viszonyokra, illetve a polgári jog általános szabályaira, különösen a szolgáltatás és ellenszolgáltatás egyenértékűségét védő szabályokra való tekintettel állapodhatnak meg. Ha a licenciadó bármelyik fél sérelmére feltűnően aránytalanul került megállapításra, a szerződés erre való tekintettel bíróság előtt megtámadható. Ha az aránytalanság később alakul ki, a szerződés módosítható.

A díj megállapításának több módja lehet: fix összegű díj, százalékos díj vagy ezek kombinációja. Kiköthető minimális licenciadó is, amelyet akkor is köteles a hasznosító megfizetni, ha egyáltalán nem, vagy nem az adott időszakra előirányzott mértékben hasznosította a mintát.

A hasznosítási szerződés a felek által megállapított idő elteltével vagy meghatározott körülmények bekövetkeztével a jövőre vonatkozóan szűnik meg. Ez azt jelenti, hogy a megszűnés időpontjáig a szerződés érvényesnek tekintendő, ezért az addig történt hasznosításokért a mintaoltalom jogosultját a megállapított díj megilleti.

A szerződés időtartama kiterjedhet a mintaoltalom teljes tartamára vagy annál rövidebb időszakra.

A hasznosítási szerződésre vonatkozó rendelkezésektől a felek egyező akarattal eltérhetnek, ha az eltérést jogszabály kifejezetten nem tiltja. Nem megengedett például a szerződésben olyan kikötést tenni, amely a gazdasági versenyt korlátozó megállapodás tilalmába ütközik.

3. Hogyan kell mintaoltalmi hasznosítási szerződést készíteni?

A hasznosítási szerződés példaképpeni formája a következő.

Hasznosítási szerződés, amely egyrésztől, a továbbiakban Jogosult, másrésztől, a továbbiakban Hasznosító között a mai napon az alábbiak szerint jött létre:

1. Jelen szerződés tárgya a Jogosult megnevezésű, lajstromszámú ipari mintaoltalma.

2. Jogosult kizárólagos hasznosítási engedélyt ad Hasznosítónak az 1. pontban megjelölt mintaoltalomra. A hasznosítási engedély minden időbeli és területi korlát nélkül, a hasznosítás minden módjára és mértékére kiterjed.

3. A hasznosítási engedélyt Hasznosító harmadik személyre csak a Jogosult kifejezett engedélye alapján és ezen engedélyben meghatározott feltételek mellett ruházhatja át.

4. Jogosult kijelenti, hogy a mintaoltalom per alatt nem áll, hasznosítási engedélyt még senkinek sem adott és legjobb tudása szerint mintájának hasznosítását harmadik személy joga nem korlátozza. Jogosult a hasznosítási szerződés egész tartama alatt szavatol azért, hogy harmadik személynek nincs a mintaoltalomra vonatkozó olyan joga, amely a hasznosítást akadályozza vagy korlátozza.

5. Hasznosító köteles jogosultnak licenciadóként megfizetni a gyártott és értékesített termék – amelyen a mintát alkalmazták – mindenkori eladási árának ... %-át.

6. A licenciadót minden naptári negyedét követő hónap 15-ig Hasznosító Jogosult számlájára átutalja.

7. A licenciadó fizetésekor olyan elszámolást kell közölni, amely feltünteti a negyedév folyamán gyártott és értékesített darabszámot, illetve az árbevételt. Az adatok helyességének ellenőrzése céljából Jogosult betekinthez Hasznosító irataiba.

8. Hasznosító a fizetendő díjból a jövedelemadót levonja.

9. Jelen szerződés a felek aláírásával lép hatályba, és mindaddig hatályban marad, ameddig a szerződés tárgyát képező minta oltalma fennáll.

10. A szerződő felek jelen szerződést 5 év múlva felülvizsgálják, és amennyiben szükséges, közös akarattal módosítják.

11. A mintaoltalom meghosszabbításáról a Jogosult köteles gondoskodni.

12. Jelen szerződésben nem szabályozott kérdésekre a Polgári Törvénykönyv rendelkezései irányadóak.

Dátum

.....
Jogosult

.....
Hasznosító

4. Milyen módon ruházhatók át a mintából és a mintaotalomból eredő jogok?

A mintából és a mintaotalomból eredő jogok – a szerző személyhez fűződő jogai kivételével – átszállhatnak, átruházhatók és megterhelhetők.

Az átszállás és átruházás, vagyis a jogutódlás a mintaotalmi bejelentés, illetve a mintaotalom jogosultjának változását jelenti.

Átruházás a magánszemélyek vagy jogi személyek között szerződésen alapuló jogutódlás, például adásvétel vagy ajándékozás. Átszállás a más jogcímen alapuló jogutódlás, például öröklés, jogi személy átszervezése, szétválása, összevonása.

Nem tekinthető jogutódlásnak, ha a jogosultnak csak a neve (a cég elnevezése) változik meg.

A jogutódlás tudomásulvételére irányuló kérelem díjköteles, díja 10 000 Ft*, a szolgálati minta szerzőjének jogszerzése esetén 2000 Ft*.

5. Mi a közös mintaotalom?

Közös mintaotalom akkor jön létre, ha a mintát többen, közösen alkották, ha a mintaotalmi bejelentést vagy az oltalom alatt álló mintát csak részben ruházták át vagy többen örökölték.

A közös mintaotalom társjogosultjai jogközösségbe kerülnek, és mindegyik csak a saját hányadával rendelkezik. Elidegenítés esetén a társakat elővásárlási jog illeti meg.

A mintát mindegyik társ önállóan is hasznosíthatja, ehhez nincs szüksége a társak engedélyére, köteles azonban részesedési hányaduk arányában nekik megfelelő díjat fizetni.

VII. A mintaotalmi bejelentés elkészítése

1. Hová kell benyújtani a mintaotalmi bejelentést, és mit kell annak tartalmaznia?

A mintaotalom megszerzésére irányuló eljárást az MSZH-hoz benyújtott bejelentéssel lehet kezdeményezni, és annak tartalmaznia kell:

- a bejelentési kérelmet;
- az igazgatási szolgáltatási díjat*;
- a minta fényképét vagy rajzát;
- képviselő esetén annak igazolását;

- ha a bejelentő a szerző jogutódlja, a jogutódlást igazoló okiratot;
- uniós vagy belső elsőbbség igénylése esetén az elsőbbségi iratot;
- származtatás esetén az ezt megalapozó iratot;
- az esetleges díjfizetési mentesség iránti kérelmet és az azt megalapozó igazolásokat.

2. Milyen a példa szerinti formája a mintaotalmi bejelentési kérelemnek és a fényképnek vagy rajznak?

Magyar Szabadalmi Hivatal
Budapest
Garibaldi u. 2.
1054

Ipari mintaotalmi bejelentési kérelem

Alulírott Pataki Péter, 2092 Budakeszi, Gábor Áron u. 54./C szám alatti lakos, 70% és Nagy László, 6000 Kecskemét, Rákóczi u. 51. szám alatti lakos, 30% bejelentjük a mellékelt rajzon látható formai kialakítást, amelyre kérjük az ipari mintaotalom megadását.

A termék, amelyen a mintát alkalmazni kívánjuk:

Kerti pad

A minta szerzői mi vagyunk.

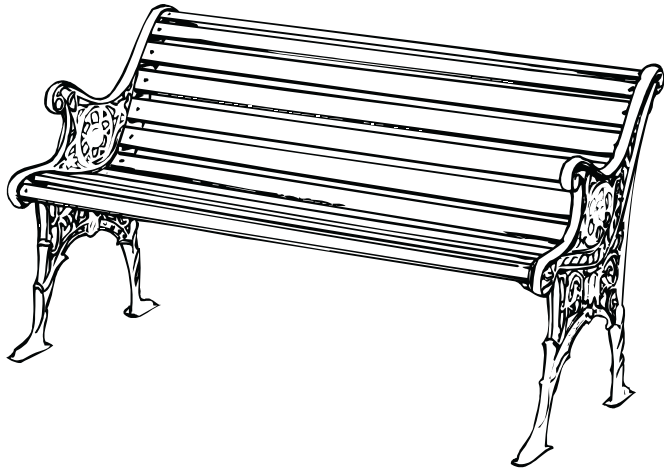
Bejelentésünket az 5104/89 ügyszámú, 1997. augusztus 18-án benyújtott használati mintaotalmi bejelentésünkben származtatjuk.

Mellékeljük a minta szerinti termékről készült rajzot 6 példányban.

Budapest, 1997. november 15.

.....
aláírás

.....
aláírás

3. Hogyan kell megadni a termék nevét, amelyen a mintát alkalmazni kívánják?

A formai kialakítások oltalma az ipari minta keretein belül nem öncélú. A külső megjelenés mögött meghúzódó termékekben realizálódnak – adott esetben a műszaki tartalom mellett – az esztétikus, egyedi kivitel értékei. Éppen ezért a védeni kívánt formát hordozó termék pontos és egyértelmű megfogalmazása a mintaoltalmi bejelentés fontos és elengedhetetlen része.

A név legyen rövid, tartalmas. A névnek kizárólag a terméket és nem a mintát kell megadnia. Nem hiba, ha a név tartalmaz a formai kialakításra utaló egy-egy jelzőt is (hosszú nyakú üveg), de a formai kialakítást alapvetően a fényképeknek, illetve rajzoknak kell bemutatniuk. A fénykép, illetve rajz hiányosságai a termék megnevezése során közölt információkkal nem pótolhatóak.

A megnevezés ne tartalmazzon fantázianevet, gyártmányazonosító számot. Egyrészt ezek nem ipari terméket, hanem annál szűkebb csoportot, általában egy konkrét gyártó egy-egy gyártmányát jelölik, márpedig a mintaoltalom lényege, hogy az oltalmi kör kiterjedjen mások minden, minta szerinti gyártmányára. Másrészt a fantázianevek gyakran típusokat jelölnek, melyek külső formai kialakítása a 10 éves oltalmi idő alatt változhat (VW Golf), így a termék megnevezésében szereplő fantázianevek megtévesztőek lehetnek.

A név alapján a termék bárki számára azonosítható kell legyen. A mintaoltalmi bejelentés nem szakemberek számára készül, ezért az olyan megnevezés esetén, amely több szakterület termékeit is magában foglalja (alátét), meg kell adni az egyértelmű meghatározhatóság érdekében a felhasználási területet is (poháralátét, csavaralátét).

Végül érdemes arra is figyelmet fordítani, hogy a megnevezés valóban terméket jelöl-e. Nem termék például a „Kegyeleti díszítés”, „Virágos mintázat”. Ezek helyesen „Díszített kegytárgy”, „Virágmintás textil”.

4. Hogyan kell elkészíteni a fényképet, illetve a rajzot?

A mintaoltalmi bejelentés elengedhetetlen kelléke a védeni kívánt formai kialakítás kellő számú nézetben, megfelelő részletességgel történő feltárása. Ez történhet a bejelentést megelőzően elkészült termékről, vagy annak valóságos makettjéről készített fénykép segítségével, de megengedett a rajzban történő ábrázolás is. Mindkét esetben arra kell törekedni, hogy a minta szerinti kialakítás minden lényeges, megkülönböztető, egyedi részlete felismerhető legyen, ugyanakkor legalább az egyik képen a termék egészében is látható legyen. A valóságos és részletes ábrázolás azért lényeges, mert a mintaoltalom terjedelmét a fényképből, illetve a rajzból megállapítható külső forma határozza meg. Ez azt jelenti, hogy az oltalom érvényesítésekor, illetve a mintaoltalom megsértésének megállapításakor egy valóságos terméket kell az ábrázolt formai kialakítással összevetni és az azonosságot vagy különbözőséget megállapítani. Abban az esetben, ha a fénykép, illetve a rajz nem ad kellő kitanítást a minta valamely lényeges részletét illetően, az oltalmi kör csorbul. Ha az ábrázolás alapján a formai kialakítás egyértelműen nem azonosítható, a mintaoltalom megsértése nem lesz bizonyítható. Ugyanez igaz abban az esetben is, amikor a különböző nézeti képek ellentmondást tartalmaznak.

Az ábrázolás ugyanakkor nem kell kiterjedjen az olyan részletek bemutatására, amelyek a termék rendeltetésszerű használata során nem láthatók, azok kialakítása a termék külső megjelenése szempontjából közömbös, vagy kizárólag a termék műszaki megoldásának a következménye.

Mivel a mintaoltalom mindig csak valamely termékkel összefüggésben értelmezhető, a becsatolt fényképek, illetve rajzok között mindig kell legyen legalább egy olyan, amelyik a minta szerinti terméket egészében ábrázolja. Az oltalom mindig erre a termékre vonatkozik. Az oltalmi igény pontosítása érdekében ábrázolt részletek, finomabb mintázatok önálló oltalmat nem élveznek. Ez különösen a készletek oltalmánál lényeges, ahol a mintát az egész készletet egyben bemutató kép határozza meg, az oltalmi kör nem terjed ki a készletet alkotó egyes darabokra.

A fényképet, illetve rajzot annyiszor hat példányban kell benyújtani, ahány nézetben a minta ábrázolásra került. Egy fénykép, illetve rajz a mintának mindig csak egy nézetét ábrázolhatja.

A fénykép mérete sem lehet tetszőleges, azt 9×12 -es formátumban kell benyújtani. Erre elsősorban azért van szükség, hogy a képekből rendezett lajstromot és kutatható adatbázist lehessen készíteni.

Amennyiben a minta színei is szerepet játszanak a külső megjelenésben a fényképet színes kivitelben kell benyújtani.

Rajzban történő ábrázolás esetén is törekedni kell arra, hogy a termék a valós láthatóság szerint legyen bemutatva, kerülni kell a bizonyos szakterületekhez kötődő szimbolikus ábrázolási módokat. A géprajzi, építészeti ábrázolások a berendezések, építmények műszaki tartalmának egyszerűsített, szakemberek számára informatív bemutatására szolgálnak, de nem alkalmasak a termék által keltett vizuális hatás érzékeltetésére.

5. Lehet-e egy bejelentésben több mintát benyújtani?

Nem, egy bejelentésben csak egy minta oltalmát lehet igényelni. Amennyiben a bejelentés mégis több mintát tartalmaz a bejelentő az elsőbbségi és a bejelentési nap megtartása mellett a második és további mintákra új bejelentést tehet.

A mintaoltalom tárgyának azonban nem kell feltétlenül egy darabból állnia. Több, összetartozó tárgy alkotta termék (ülögarnitúra, étkezés) formai kialakítása oltalmazható egy bejelentésben. Ilyen esetben az oltalom a fényképen szereplő tárgyak együttesére és nem a részelemekre vonatkozik. Ez azt jelenti, hogy nem követi el a mintaoltalom megsértését az, aki egy oltalom alatt álló készletnek csak egy-egy darabját gyártja, forgalmazza. Amennyiben a bejelentő a készletek részelemeit is oltalmazni kívánja, több, önálló bejelentést kell tennie.

6. Kell-e mintadarabot is benyújtani?

Az ipari minták oltalmáról szóló törvényerejű rendelet értelmében a mintaoltalom terjedelmét a mintaoltalmi lajstromban elhelyezett fényképből, illetőleg rajzból megállapítható külső forma határozza meg. Mintadarab benyújtása felesleges, mert az oltalmi kör meghatározásához akkor is a termékről készült fényképből kell kiindulni, ha az eredeti termék rendelkezésre áll. Ebből az is következik, hogy a fénykép, illetve rajz mintadarab benyújtásával nem helyettesíthető.

VIII. A mintaoltalom megszerzése

1. Mit célszerű tenni a mintaoltalmi bejelentés előtt?

A minta oltalmi körét a termékről készült fénykép mindig pontosabban és egyértelműbben határozza meg, mint a rajzban történő ábrázolás. Ezért a mintaoltalmi bejelentés megtétele előtt jó, ha a bejelentő rendelkezik mintadarabbal vagy élethű makettel, amelyről fényképet készíthet.

Amennyiben ez nem lehetséges, úgy a mintát minden lényeges részletre kiterjedő, a valós láthatóságot minél jobban megközelítő rajzon kell bemutatni. A rajz, illetve fénykép módosítására, új részletekkel való kiegészítésére a benyújtást követően már nincs lehetőség.

Érdemes tájékozódni a védeni kívánt formai kialakítás újdonságával kapcsolatban is. Az oltalom elnyerésének ugyanis elengedhetetlen feltétele a minta újdonsága. Akkor új a minta, ha a bejelentés napját (ha van elsőbbsége, akkor az elsőbbség napját) megelőzően nem jutott olyan mértékben nyilvánosságra, hogy azt bárki előállíthatta. A korábban bejelentett és közzétett – ezúton nyilvánosságra jutott – formai kialakítások az MSZH épületében lévő Ipari minta Kutató helyiségben megtekinthetők.

Ugyanítt lehet ellenőrizni azt is, hogy a bejelentő által hasznosítani kívánt formai kialakításra másnak nincs-e már kizárólagos oltalma.

2. Lehet-e képviselőt megbízni?

A mintaoltalmi ügyekben a bejelentő helyett képviselő is eljárhat. A képviselő számára adott meghatalmazást közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba kell foglalni. Az MSZH előtt képviselő lehet például a bejelentőtársak egyike, de szabadalmi ügyvivőt vagy ügyvédet is meg lehet bízni a bejelentés elkészítésével és az eljárás során felmerülő egyéb teendők ellátásával. Szabadalmi ügyvivőnek vagy ügyvédnek adott meghatalmazás érvényességéhez elegendő, ha azt a meghatalmazó aláírja. Külföldi személy az MSZH előtti eljárásban köteles belföldi lakóhellyel rendelkező szabadalmi ügyvivőt vagy ügyvédet képviselővel megbízni.

3. Mikor kerül sor az adatközlésre?

Az MSZH a mintaoltalmi bejelentést követően hivatalos lapjában, a Szabadalmi Közlöny és Védjegyerősítőben közli a bejelentés meghatározott adatait:

– a bejelentő nevét és címét,

- a bejelentés napját és ügyszámát,
- a minta megnevezését,
- ha van képviselő, annak nevét és címét.

Ebből a tájékoztatásból az oltalmazni kívánt formai kialakítás nem ismerhető meg, azonban a közölt adatok lehetővé teszik, hogy a minta iránt érdeklődők kapcsolatba lépjenek a bejelentővel, és így – ha a bejelentő a rendelkezésükre bocsájta – a bejelentés tartalmát is megismerjék.

4. Mi az elsőbbség?

Az elsőbbségi nap a mintaoltalommal kapcsolatos elsőbbségi jogok megalapozásának időpontja. Az elsőbbség napja után bekövetkező tények nem befolyásolhatják a minta oltalomképességét, és e napot követően mások javára nem keletkezhet jog a bejelentett mintával azonos formai kialakításra.

Az elsőbbséget megalapozó elsőbbségi nap általában a bejelentés napja, vagyis az a nap, amelyen a mintaoltalmi bejelentés az MSZH-hoz beérkezett.

Az uniós elsőbbséget és a belső elsőbbséget ezzel szemben a bejelentés napjánál korábbi tények alapozzák meg.

Uniós elsőbbséget az a bejelentő vehet igénybe, aki magyarországi bejelentését megelőzően legfeljebb hat hónappal külföldön már mintaoltalmi bejelentést tett. Az erre vonatkozó elsőbbségi nyilatkozatot a mintaoltalmi bejelentéstől számított két hónapon belül lehet előterjeszti. Az uniós elsőbbséget megalapozó okiratot legkésőbb négy hónapon belül be kell nyújtani.

A belső elsőbbség igénybevétele azt feltételezi, hogy a bejelentő a minta bejelentését legfeljebb tizenkét hónappal megelőzően belföldön ipari mintaoltalmi bejelentést tett. Belső elsőbbség csak abban az esetben vehető igénybe, ha a korábbi bejelentésben a bejelentés napjától eltérő elsőbbséget nem érvényesítettek. A belső elsőbbség igénybevétele esetén a korábbi bejelentést visszavontnak kell tekinteni.

5. Hogyan történik a bejelentés vizsgálata?

A benyújtást követően az MSZH megvizsgálja a bejelentést abból a szempontból, hogy az megfelel-e az alaki és az érdemi követelményeknek.

Az alaki vizsgálat arra terjed ki, hogy tartalmazza-e a bejelentés a szükséges kellekeket, azok megfelelnek-e az előírásoknak, illetve nem kérték-e abban több minta oltalmát. Ha a bejelentés nem felel meg az alaki követelményeknek, az MSZH felhívja a bejelentőt a hiányok pótlására. A felhívás részletesen rámutat a hiányokra és a hibákra, valamint pótlásuk, illetve kijavításuk módjára.

Az érdemi vizsgálat körébe tartozik annak megállapítása, hogy a bejelentés tárgya új-e és nincs-e kizárva az oltalomból. Az MSZH az újdonság vizsgálatát a mintához legközelebb álló, és az elsőbbség napját megelőzően nyilvánosságra jutott formai kialakításokat feltáró kutatási jelentés alapján végzi.

Ha az MSZH a vizsgált érdemi szempontok bármelyike alapján úgy találja, hogy a mintaoltalmi bejelentés nem felel meg a követelményeknek, hiánypótlásra vagy nyilatkozattételre hívja fel a bejelentőt. Az érdemi vizsgálat nyomán kiadásra kerülő felhívás részletesen és érvekkel alátámasztva mutat rá arra, hogy miért nem elégíti ki a bejelentés a vizsgált feltételeket.

Az alaki, illetve az érdemi vizsgálat során kiadott felhívásra a bejelentő válaszolhat a hiányok pótlásával és/vagy nyilatkozattétellel, attól függően, hogy milyen természetű a hiány, illetve mennyire tartja megalapozottnak a bejelentő az MSZH megállapításait. Ha a felhívásban foglaltak alapján vagy egyéb okból nem látja értelmét az eljárás folytatásának, visszavonhatja a bejelentését. Ha a bejelentő a felhívásra nem válaszol, a bejelentést visszavontnak kell tekinteni.

Meg kell azonban jegyezni, hogy a bejelentőnek legtöbbször jó esélye van arra, hogy sikeresen küszöbölje ki a bejelentés hiányosságait, illetve, hogy meggyőzze az elbírálót a bejelentői álláspont helyességéről. Így a mintaoltalom megadásra kerülhet.

6. Hogyan kerül sor a közzétételre?

Az alaki és érdemi vizsgálat elvégzését követően az MSZH a bejelentést a formai kialakításra legjellemzőbb fényképével, illetve rajzával a Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítőben közzéteszi. A közzététellel a bejelentés teljes tartalma nyilvánosságra kerül, azt bárki megtekintheti, arról díj ellenében másolatot kérhet. A közzététel jelentősége abban rejlik, hogy harmadik személy először innen szerezhet tudomást az érlelődő oltalomról, üzleti terveit, piaci magatartását annak figyelembevételével alakíthatja. A szabadalmi bejelentésekkel ellentétben azonban a közzététellel ideiglenes oltalom nem keletkezik.

7. Mit jelent a származtatás?

A származtatás intézménye lehetővé teszi olyan ipari mintaoltalmi bejelentés benyújtását, amely a bejelentő egy korábban tett használati mintaoltalmi bejelentésén alapul. A korábban tett bejelentés napja és elsőbbsége a származtatott bejelentésben megtartható. Ugyanígy ipari mintaoltalmi bejelentésből használati mintaoltalmi bejelentést is lehet származtatni.

A származtatás lehetősége tehát szabad átalakítást biztosít a folyamatban lévő használati és ipari mintaoltalmi bejelentések között, természetesen figyelemmel arra, hogy a két oltalmi formánál eltérőek az oltalomképeség feltételei.

Azokból a bejelentésekből, amelyekben az eljárás a bejelentés elutasításával lezárult, a jogerőre emelkedéstől (határozat kézhezvételétől) számított három hónapig van helye származtatásnak.

Más a helyzet az engedélyezésre került bejelentésekkel, ahol az alapbejelentés oltalmát megadó határozat jogerőre emelkedéséig lehet származtatni.

A származtatásról a bejelentőnek a származtatott bejelentés benyújtásakor kell nyilatkozni és megadni a származtatás alapjául szolgáló bejelentés ügyszámát.

A két mintaoltalom átjárhatóságát biztosító származtatás intézményének elsősorban az olyan külső megjelenéssel rendelkező termékek esetében van jelentősége, ahol a formai kialakítás részben esztétikai célú formatervezés eredménye, részben a műszaki megoldás szerves részét képezi. Ilyen esetben lehetőséget ad arra, hogy a bejelentő oltalmi igényét a bejelentés megtétele után még megváltoztassa.

8. Hogyan kerül sor a mintaoltalom engedélyezésére, esetleg a bejelentés elutasítására?

Ha a mintaoltalmi bejelentés a vizsgálat eredménye alapján megfelel a törvényes követelményeknek, az MSZH a bejelentés tárgyára mintaoltalmat engedélyez, erről okiratot állít ki, amelyet az oltalmat megadó határozattal és a lajstromívvel együtt a bejelentőnek megküld. Az oltalom megadását bejegyzi a ipari mintaoltalmi lajstromba, és meghirdeti a Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítőben.

A mintaoltalmi bejelentés alaki vagy érdemi vizsgálata során hiánypótlásra, megosztásra, illetve nyilatkozattételre hívja fel az elbíráló a bejelentőt, ha a bejelentés nem felel meg a törvényes követelményeknek. Ha a bejelentő a felhívásra nem válaszol, a bejelentést visszavontnak kell tekinteni. Ha a bejelentő hiánypótlása, nyilatkozata ellenére sem felel meg a bejelentés a vizsgált feltételeknek, akkor az MSZH a bejelentést elutasítja. A mintaoltalmi bejelentést csak olyan tény, körülmény alapján lehet elutasítani, amely előzőleg a felhívásban szerepelt, megadva ezzel a bejelentő számára a lehetőséget a hiányosságok kiküszöbölésére, illetve álláspontja megvédésére.

IX. A minta jogosulatlan átvétele és a mintaoltalom megsértése

1. Mit jelent a minta jogosulatlan átvétele?

A minta jogosulatlan átvétele lényegében a szellemi alkotás eltulajdonítása, erre vonatkozó erkölcsi és vagyoni jogok jogtalan kisajátítása. A minta jogosulatlan átvételét követi el, aki jogosulatlanul mástól vette át a mintabejelentés vagy a mintaoltalom tárgyát. Ebben az esetben a sértett vagy jogutódja követelheti a mintabejelentésnek vagy a mintaoltalom tárgyának egészben vagy részben történő átruházását.

A minta jogosulatlan átvétele miatt induló polgári pertől meg kell különböztetni a társszerzőségi és a minta szolgálati jellegével kapcsolatos pereket. Ezekben nem a szellemi alkotás eltulajdonítását sérelmezik, hanem azt várják a bíróságtól, hogy oldja meg a szerző és más személyek közötti jogközösségből vagy szerződésből adódó vitákat.

2. Mi a mintaoltalom megsértése?

Aki a mintaoltalom megsértését követi el – szemben a minta jogosulatlan átvevőjével –, az nem tulajdonítja el a szellemi alkotást, hanem jogtalanul, a mintaoltalom jogosultjának engedélye nélkül hasznosítja az oltalom alatt álló mintát anélkül, hogy azt saját szellemi alkotásának tüntetné fel.

A mintaoltalom megsértése esetén – az ügy körülményeihez képest – a jogosult követelheti a polgári perben:

- a mintaoltalom megsértése megtörténtének bírósági megállapítását,
- a mintaoltalom megsértőjének eltiltását a további jogsértéstől,
- nyilatkozattal vagy más módon történő elégtételt, s annak megfelelő nyilvánosságot,
- a mintaoltalom megsértésével elért gazdagodás visszatérítését,
- a mintaoltalom megsértésével előállított termékek, a felhasznált eszközök lefoglalását,
- a Polgári Törvénykönyv szabályai szerinti kártérítést.

Az engedélyezésre került mintaoltalom jogosultján kívül a mintaoltalmi lajstromba bejegyzett hasznosító is felléphet a jogsértővel szemben. A mintaoltalom megsértőjével szembeni fellépés elsősorban ekkor is a jogosult feladata. A hasznosítónak először a jogosultat kell felhívnia a szükséges intézkedések megtételére. A mintaoltalmi lajstromba bejegyzett hasznosító abban az esetben

léphet fel a mintaoltalom megsértőjével szemben, ha a jogosult a felhívástól számított harminc napon belül nem intézkedik.

3. Mi a nemleges megállapítás?

A nemleges megállapítási eljárás rendeltetése az, hogy az árutermelő új termék bevezetése előtt tisztázhassa saját jogi helyzetét, biztosítsa gyártmánya mintaoltalmi tisztaságát, s így győződhessen meg arról, hogy a tervezett vagy már végzett gyártás nem ütközik más jogaiba.

Nemleges megállapítási eljárás csak addig indítható, amíg a mintaoltalom bitorlási eljárás nem indult meg. A nemleges megállapítási kérelmet az MSZH-hoz kell benyújtani, csatolva ehhez az előállított vagy előállítandó termék fényképét vagy rajzát, és megjelölve annak a mintaoltalomnak a lajstromszámát, amellyel szemben a nemleges megállapítást kérik. A kérelmet és mellékleteit eggyel több példányban kell benyújtani, mint ahány mintaoltalmi jogosult van.

A nemleges megállapításra irányuló kérelem díja 50 000 Ft.* A kérelemben részletekbe menően össze kell hasonlítani a kérdéses mintát és a kérelmező formai kialakítását, rámutatva azokra a különbségekre, amelyek alapján a kérelmező valószínűsíti, hogy az MSZH a kérelmének helyt ad.

A nemleges megállapításról írásbeli előkészítés után nyilvános, szóbeli tárgyaláson dönt az MSZH eljáró tanácsa. A tanács döntése kétféle lehet: helyt ad a kérelemnek és megállapítja, hogy a kérelmező fényképről, illetve rajzról megismert formai kialakítása nem ütközik a vonatkozó mintaoltalomba, vagy a tanács a kérelmet elutasítja, és az indokolásban részletesen kimutatja, hogy a kérelmező állítása szerinti különbségek miért nem alapozzák meg a nemlegesség megállapítására irányuló kérelmet.

A nemleges megállapítási eljárás a megállapítást kérő érdekeit szolgálja, ezért az eljárás költségeit minden esetben a kérelmező viseli.

A nemleges megállapítást kimondó jogerős határozat kizárja, hogy a megjelölt mintaoltalom alapján ugyanarra a termékre vonatkozóan mintaoltalom megsértése miatt eljárást indítsanak.

X. A mintaoltalommal kapcsolatos jogviták

1. Hogyan lehet kérni az MSZH érdemi határozatának megváltoztatását?

Az MSZH érdemi döntése ellen megváltoztatási kérelmet lehet betervezni. Azzal az érdemi határozattal kapcsolatban lehet a Fővárosi Bíróságtól megváltoztatást kérni, amelyet az MSZH

- a mintaoltalom megadása (elutasítás, a mintaoltalmi igény korlátozása, visszavontnak tekintés, visszavonás tudomásulvétele),
- a mintaoltalom megszűnése, illetve a mintaoltalom újra érvénybe helyezése,
- a mintaoltalom megsemmisítése, valamint
- a nemleges megállapítás tárgyában hozott.

A határozat megváltoztatását kérheti az, aki az MSZH előtt az eljárásban félként vett részt, továbbá az ügyész. A megváltoztatási kérelem előterjesztésének határideje a határozatnak a féllel való közlésétől számított harminc nap. A kérelem az MSZH-nál nyújtható be (az előírt díj megfizetésével), amely azt a mintaoltalmi ügy irataival együtt tizenöt napon belül továbbítja a bírósághoz. Az MSZH a megváltoztatási kérelem bírósághoz történő továbbításáig határozatát saját hatáskörében visszavonhatja vagy módosíthatja abban az esetben, ha a döntést megelőző eljárásban ellenérdekű fél nem vett részt.

Az elsőfokú bíróság tárgyalás nélkül hoz határozatot akkor, ha az ügy elbírálható az iratok alapján. Ilyenkor is köteles azonban a felet – kívánságára – meghallgatni. Egyébként a bíróság tárgyalást tart és bizonyítást folytat le.

A kérelmező a tárgyalás berekesztéséig jogosult a kérelem módosítására. A bírósági eljárás során nem lehet egyezséget kötni, ha erre nem volt lehetőség az MSZH előtti eljárásban sem.

A mintaoltalmi ügyekben a bíróság végzéssel határoz. A bíróság az MSZH határozatának megváltoztatása iránti kérelmet elutasíthatja, megváltoztathatja, vagy – az MSZH új eljárásra utasítása mellett – hatályon kívül helyezheti. A bíróság hatályon kívül helyezi a határozatot akkor is, ha a mintaoltalmi bejelentés alaki okból történt elutasítása esetén a kérelmező a bírósági eljárás során pótolja.

A bíróság végzése ellen a kézbesítéstől számított 15 napon belül lehet fellebbezni. A fellebbezés elbírálása a Legfelsőbb Bíróság hatáskörébe tartozik. A Legfelsőbb Bíróság rendszerint tárgyaláson kívül határoz, az iratok tartalma alapján. Szükség szerint azonban meghallgatja a feleket, és kisebb terjedelmű bizonyítást is elrendelhet. A bizonyítást a Legfelsőbb Bíróság is tárgyaláson folytatja le.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel meg nem támadott végzése a fellebbezési határidő utolsó napjától számított 15 nap elteltével emelkedik jogerőre. A másodfokú végzés jogerős.

2. Mit kell tudni a mintaoltalmi perekről?

A mintához és a mintaoltalomhoz kapcsolódó bírósági eljárások egyik csoportját a mintaoltalom megsértése kapcsán indított keresetek alkotják. Az ilyen pert nem előzi meg az MSZH eljárása, közvetlenül a bírósághoz benyújtott keresettel indítható meg. E perekben elsőfokon csakis a Fővárosi Bíróság dönthet háromtagú tanácsban, amelynek tagjai közül kettőnek műszaki szakképzettsége van. Másodfokon a Legfelsőbb Bíróság ítélkezik három jogász bíróból álló tanácsban. A bírósági gyakorlat szerint a minta hasznosítása szerződés hiányában nem jogosulatlan, ha a mintaoltalom jogosultja beleegyezett. Beleegyezésnek kell tekinteni például a minta megvalósításának szorgalmazását, elősegítését, továbbá azt az esetet, ha a mintaoltalom jogosultja előzőleg nem tudott ugyan a hasznosításról, de utólag sem tiltakozott ellene, a mintaoltalom megsértése miatt nem indított eljárást, vagy csak azt igényli keresetében, hogy a hasznosító fizessen megfelelő díjat.

A mintához és a mintaoltalomhoz kapcsolódó jogviták másik csoportját a minta szerzőségével, a mintára vonatkozó jogosultsággal, valamint a minta díjazásával (pl. a szolgálati minta szerzőjének díjazásával, a mintaoltalmi

jogosultnak járó lincenciadíjjal és vételárral) kapcsolatos jogviták alkotják. A szerzőségről és a jogosultságról folyó vita tárgya az, hogy ki a szerző, illetőleg kit illet meg a mintára vonatkozó rendelkezési jog, vagy az, hogy kit, milyen arányban illetnek meg ezek a jogok.

A díjazás körüli vita lényege pedig az, hogy a jogosultat (a szerzőt vagy a mintaoltalom jogosultját) megilleti-e a díjazás, s ha igen, milyen mértékű.

Nem tévesztendő össze a mintaoltalom megsértése miatt indított perek a minta díjazásával kapcsolatos perekkel! Ez utóbbiakban a jogosult nem a minta hasznosítását kifogásolja, nem is a hasznosítás eltiltását kéri, hanem azt, hogy kötelezzék a hasznosítót megfelelő díj fizetésére.

E jogvitákban a bíróság dönt, mégpedig a keresettel meginduló polgári peres eljárásban. A pert elsőfokon az alperes lakhelye (székhelye) szerinti megyei bíróság tárgyalja. A perben a felperesnek kell bizonyítania, hogy követelése alapos. Ehhez bármilyen bizonyíték (okirat, szakértői vélemény, tanúvallomás stb.) felhasználható.

Díjazási perben a követelés jogalapját (vagyis, hogy az alperes hasznosította-e vagy értékesítette-e a mintát), továbbá a díj mértékére ható tényezőket (vagyis a hasznosítás gazdasági eredményét, műszaki színvonalát stb.) rendszerint szakértő bevonásával lehet tisztázni. A perekben a feleket ügyvéd vagy szabadalmi ügyvivő képviselheti.

A perben hozott elsőfokú ítélet ellen a Fővárosi Bírósághoz lehet fellebbezni.